

• בתחומה של מלחמה זעירה •

אלוף י. טדה

לבעית הפעולות נגד כוחות פרטיזניים

הכושר שלו להתנועע בג'ונגל ולהתמצא בו איננו קושי „חד-צדדי“; ושגם הפרטיזן מוכרח לפלס לו דרך, ולמצוא את כיוונה, בסבך הצמחים שביערות עד אלה עד ויגיע אליו (או שיצליח לחמוק ממנו). ואם אמנם נמצא הוא דוקא בג'ונגל בשעת התמודדו תו ביריב פרטיזני, הרי יש והנו בטוח שכל הצרות באו עליו בגלל הג'ונגל דוקא, זה הנוף קשה-התנועה והמכביד. אבל הוא נמצא שוכח אותה שעה, שבעצם הרי פרטיזנים מוצאים להם שדה-פעולה, בגלגולי-מלחמות שונים, אף בסתם-יערות (מזרח-אירופיים, למשל), בהרים (ויהיה זה בקוקו, בספרד או בנוריס-תאן), בקבוצות של איים, (בפיליפינים, באיי-אינדר נסיה), באזורי נהרות (הדלתות של הודו-סין), וכן גם בג'ונגל (מבלי להזכיר כלל את המדבר! ואת הפרטיזנים שבמרכזי-ישוב!). אכן, יתכן והרקע הנוח ביותר בשביל הפרטיזן הוא דוקא ה„ג'ונגל“ הא-נושי אשר יש ואף הוא הנו „סבוך“ למדי, ומכביד על התמצאות. כך, יחידות גדולות של פרטיזנים סיי-ניים היו בעלמות בתוככי כפרים, „מתמזגות“ עם תושבי הכפרים — ולא היתה כמעט אפשרות להבדיל בין איש-הגריליה המסתתר לבין מארחו; כי לא היה הבדל חיצוני בולט בינו לבין „סתם-סיני“ אחר. וכי דוע הוא, כי כאשר ניסו האנגלים לערוך ציד על אנשי ה„הגנה“, והשתמשו לצורך זה בבריגדות ובר-דיביות, הישוב (במובנה הפיסי והטופוגרפי של המילה) הוא-הוא שהסתיר את לוחמיו; ועל אף המאמץ הגדול לא עלה בידי האויב לגלות את מרכזי ההגנה ומפקדיה. ודאי, נאספו אזי אלפים; אבל רק מעטים ביניהם היו אלה שאותם אמנם חיפשו. והנה,

כל איש צבא, בין אם הוא מפקד פלוגה, מפקד גדוד, או הוגה-מחשבות צבאי, נתון במקצת במבוכה שעה שהוא מרצה או כותב על הנושא „מלחמה נגד פרטיזנים“. בעצם, אין הוא יכול ליעץ משהו מקובל ויעיל לשורשו של הדבר — אלא הוא ממציא, בעל כורחו, „רצפטים“ למקרה זה או אחר; ולעתים, אף למקרה שיתכן מאוד כי לא יחזור לעולם. ומאחר שלא-יש-צבא לא יתכן להכיר באפשרות של עמידה מחוסרת-אונים מול משימה שהוטלה עליו — הרי, לב-סוף מנסה הוא — ולו גם במלים מעטות, ומגומגמות במקצת — להעמיד „פנים עליונות לזנב משחק מעציב.“ כל אחד מהקצינים, שבצבא מסודר ומאומן-היטב, למד ויודע כיצד עליו להתנהג בהגנה ובהת-קפה, בנסיגה וברדיפה — כשיש לו ענין עם צבא סדיר. אולם ברוב המקרים כמעט ולא למד כלום על הנושא „מלחמה בפרטיזנים“. התורה הצבאית, זו שלמדה, עלולה להתגלות כתורה שאינה עוזרת לו להתמצא במצב, להסיק במהירות מסקנות „עשה“ ממנו, באשר אויבו אינו מתנהג בהתאם למקובל; ויש לעתים ותורתו זו אף מפריעה לו לפעול באופנים בלתי-סטנדרטיים, והסותרים את השיטות שהוא רגיל לחשוב אותן למושלמות. וכאשר הוא נפגש במציאות בפרטיזנים, נוצר בלבו בהמשך הזמן רגש נחיתות מסוים; והוא נוטה, על כן, לקבל מלמפרע את ההנחה שאין ביכולתו לנוע ולפעול באותו קצב בו נע ופועל הפרטיזן. ויש והוא נאלץ, למשל, לקחת למפרע בחשבון כי כושר-הליכתו של הפרטיזן עולה ב-25% בערך על כושר הליכתם של פקודיו הוא. איש-הצבא הסדיר עלול לעתים לשכוח, כי, למשל,

ניתן לומר כי גם עד היום הזה מוסיפה סוגית „המלחמה בפרטיזנים“ להשאר במידה לא־מעטה ענין ל־אימפרוביזציה של כל מפקד, ואינה עדין בגדר תורה קבועה ומסודרת אשר אותה לומדים ועל פיה פועלים. לכאורה אין כלל פלא בדבר: — רבים היו אנשי־הצבא, גם מהגדולים והמפורסמים ביותר, אשר ביצאם למסעות התקפה ופלישה שכחו לקחת בחשבון אפשרות של פעולה פרטיזנית נגדם. כך, לא יכול היה בשעתו נפוליון למצוא תרופה כנגד פגיעות הפרטיזנים — ספרדיים תחלה, ורוסיים — אח־כ. זכך, לא ידע אף ה„גנרל־שטאב“ הגרמני לדכא, על אף עשרות הדיכויים שהוקצו לזאת, את התנועה הפרטיזנית הרוסית, או זו היוגוסלבית.

אף צבאות המערב, שהלכו לקוריאנה, הרושם הנו כי כאילו אף הם לא התכוננו ולא הודרכו במיוחד למלחמה אנטי־פרטיזנית; ובכך, לאחר הנסיונות של תקופת מלחמת העולם השנייה, יש כבר כדי להפתיע משהו. אמנם, המנהיגים הצבאיים מבססים לרוב את תיכונם על החשבון, שאם עלה בידם לנצח את חיל־הצבא האויב — הרי הפרטיזנים, בכוחותיהם הם בלבד, לא יוכלו עוד להתנגד בלי סוף לכוחות הצבאיים הכובשים (כדוגמת גורלם של ה„פרנק־טיררים“ — „הקלעים־החפשיים“ — במלחמת פרוסיה־צרפת, 1870-71). אולם מן הראוי לנהוג בהסתייגות מסוימת גם כלפי הנחה זו.

ודאי, כאשר יחסי הכוחות הנם כפי שהיו, למשל, במלחמת הבורים נגד האימפריה הבריטית — אפשר לנבא מראש כיצד תגמר מלחמה כזאת; ולולא ההתערבות הסינית במערכת־קוריאנה, קל היה גם כאן לדעת שבמאמץ גדול, ובמשך זמן ארוך, היו קורנסיו של הצבא הורגים את כל ה„זבובים“ הפרטיזניים. אבל, עד כמה היו מתעייפים!

הנצחון הבריטי על הבורים מוכרח היה לבוא, כפי שבא, במלחמה זכו אז הבריטים. ואלו בשלום, שבא בתוצאותיה, זכו, במידה לא מעטה, הבורים. העם האנגלי רטן, ואנגליה ידעה שאיננה יכולה להרשות לעצמה לחזור על אותו הדבר בעוד מספר שנים — כי היא למדה בינתיים את קשי ההתגברות על התנגדות פרטיזנית (בתקופת ה„קומנדו“ הבורית), ואת מחירה היקר. ובמידה לא מעטה הרי היא „נכ־נעה“ לאלה אשר היא ניצחה אותם.

בגליון האחרון של „מערכות“ אנחנו קוראים על התכניות הגרמניות משנות מלחמת־העולם לפלישה לשביצריה. ובין היתר הוזכר גם באותן תכניות, שיש להתכונן למלחמה אנטי־פרטיזנית; ודאי אין זה

מקרה, שלא פורט שם כיצד להתכונן למלחמה זו: באיזה כוחות, איזה שיטות לנקוט ולכמה זמן. כי יש לשער ששום איש במטה־הכללי לא ידע למפרע כיצד יהיה הכרח לעשות את המלאכה בתנאיה המסוימים והמיוחדים של ארץ מסוימת זו — של כל ארץ מסוימת; ויתכן גם כי כבר למדו אז משהו מן הראיה לאופין הבלתי־צפוי לעתים של בעיות ההתגברות על התנגדות פרטיזנית אשר כבר ניתנה להם במהלך מלחמת־העולם ברוסיה — מחוסר האונים, בסופו של דבר, שלהם עצמם — הגרמנים — במלחמה נגד תנועת פרטיזנית רחבה*. אכן, זהו צדו האחד של המטבע; ואילו מן הצד השני מכיר כל מפקד בכך, שאין הוא יכול להשאר אדיש וללא־מעש כלפי פגיעות הפרטיזנים. קודם כל, הרי מוכרח הוא לפחות להתגונן בפניהם; והתגוננות זו גוזלת ממנו כל כך הרבה כוחות עד כי יש בזה כדי להחליש אותו בשדה־הפעולה העיקרי — והרי הדבר סותר את העיקרון המקודש של „ריכוז הכוחות במקום העיקרי“. כאשר „החזית היא בכל מקום“ — הרי גם הסדרים והמצבים של הצבא חייבים להיות בכל מקום כמו בחזית; כל מחנה צריך לשמור על עצמו, כל דרך יש לפטרל, בכל מקום יש להקים מערכת מסועפת מאוד של מודיעין, ולקיים עתודות מקומיות דרוכות לפעולה. כל זה אומר, מלמפרע: הרבה כוחות לפעולה צודית. וגם כוחות אלה, כשאר הצבא, — יש להאכילם ולטפל בהם; זאת אומרת, הם נופלים למעמסה נוספת גדולה על הצבא ועל עורקי התנועה והאספקה שלו — שדוקא עליהם מאיימים הפרטיזנים, ובהם הם פוגעים — מבלי שיתנו לו שום יתרונות בשדה ההתמודדות העיקרי. נוכח חשבון־הפסד ודאי זה מגיע כל צבא המכניס עצמו למלחמה בפרטיזנים, — בעל כורחו ממש, למלחמה כזו, שהיא, „בלתי־רנטבילית“ (בלתי־משתלמת) בהחלט.

* מן הראוי לציין כאן, כי חוסר האונים של צבא־הגרמנים במלחמתו בתנועה הפרטיזנית ברוסיה נתגלה שעה שהתנהלה התמודדות של שני צבאות־ענק בחזית גופה, והפרטיזנים הופיעו כזרוע גמישה של אחד מהם. ועוד; תוקפה של התוצאה־הסופית הנל, והמסקנות המשתמעות מתוכה, חל על ממדיה הרחבים עד אין־גבול של תנועה פרטיזנית בקרב אוכלוסיה בת עשרות מיליונים ובמרחבים גיאוגרפיים עצומים; ואילו בשורה של דוגמאות חלקיות, מוגבלות יותר, של כוחות פרטיזניים שפעלו במרחבי־ערוות של „רק“ מספר אלפי קילומטרים מרובעים בלבד, נסתיימו הפעולות (פתוצאה של כיתורי־קורדון, „סריקות“, פיצול הדרגי של השטח לחלקות חלקות, שיתוף האויריה, לחיצה אל עבר גורמים טופוגרפיים סותמי־דרך, הצתות, הרעבה, החרבת ישובים ועוד כיו״ב) — בחיסולם והשמדתם הגמורים של אותם כוחות־גרילה נועזים — המערב.

אין תימה, איפוא, שעתה, לאחר לקח מלחמתם של הגרמנים ברחבי אירופה — ובזמן האחרון ביותר, של כוחות-המערב בקוריאה — ולקח מלחמות סין — רואים עצמם המטות-הכללים של כל צבא מוכרחים לעסוק לא-מעט לעיבוד שיטות של פעולות אנטי-פרטיזניות.

במערכת האמצעים והתגובות בהם יצטרך לאחוז כל צבא סדיר כנגד חזיונות של מלחמה-זעירה שעה שיתקל באלו — ישנו מספר דברים הניתנים לסיכום באופן מוחלט, ואלו מסקנות אחרות עודן עומדות לדיון ולבקורת, וישנן גם מחשבות והצעות שעדין לא נוסו כלל למעשה, והן לע"ע בגדר הרהורים בלבד.

(א) התברר לחלוטין, שטרור אכזרי כלפי כלל הישוב — אינו משתלם; ונהפוך הוא. תנועות פרטיזניות צומחות תמיד על רקע של תנועות עממיות מושרשות עמוק; ופעולות אכזריות כאלו רק מרחיבות את שורות הלוחמים הפרטיזניים. היפנים בסין, הגרמנים באירופה, וביחוד ברוסיה וביוגוסלביה, השיגו באכזריותם את ההיפך ממש ממה שניסו להשיג.

(ב) מכאן נובעת עוד מסקנה — שאפשר לקרוא לה חיוניות, לעומת הלקח ה"שילי" הנ"ל: ההכרח לצבא, ולמצבו בסביבה שהוא לוחם בה, פי ימצאו בתוכה (באם רק אפשר יהיה לגלותם ולהעלותם) כוחות היכולים לעמוד לצדו — כוחות מעמדיים, שבטיים, ערתיים, דתיים — ולשם כך הכרחית מדיניות, לפחות חלקית, של פיוס, ולו רק כלפי מקצת מהתושבים.

(ג) אין לנסות ללחום נגד פרטיזנים בשיטות קל-סיות וסטנדרטיות, רגילות ומקובלות, של צבא באשר הוא צבא: כי ברוב המקרים תהליך ההכנות הכבד והמסורבל של זה יאפשר לפרטיזנים להתחמק מקרב עם צבא סדיר.

(ד) ומזה המסקנה: לשם מלחמה בפרטיזנים יש ליצור יחידות מיוחדות, ולאמן אותן אימון מיוחד. על יחידות כאלו — להיות סבילות ומסתפקות במדע, כמו הפרטיזנים עצמם, ואף לנוע בקצב ובגמישות כשלהם. הכרח הוא כי אנשיהן יהיו מוכנים לשאת בסבל ובמאמץ הכרוכים בכך; ואין לקחת בחשבון, כמו שלוקח בחשבון בעל רשימה המתפרסת מת בגליון זה, עמ' (שחייל יכול לשאת אתו מזון רק ליומיים. חייב הוא להיות מוכן לחיות במשך זמן ממושך על מנת-אוכל-מצומצמת ביותר, על מנת שה-

יחידה תוכל להשאר בלתי-תלויה באמצעי ההספקה הרגילים זמן ממושך ככל האפשר.

(ה) ועוד: אי אפשר להלחם בפרטיזנים באורח תכליתי — כשהנך תלוי במתורגמנים מקומיים, שמצד אחד בני הסביבה מכירים אותם, ומאידך גיסא עלולים הם עצמם להיות סוכניהם של הפרטיזנים. על כן, על כל צבא להקים בתי ספר מיוחדים, שבהם יכשירו את קציניהם בידיעת השפה והנוהג של אותם העמים שעל פי השערה צפוי אותו צבא ללחום על יחידות כאלו, שצוינו לעיל, עלול להיות להן תפקיד כפול: הן יכולות להיות יחידות "אנטי-פרטיזניות" — אך במצבים מסוימים יכולות הן עצמן ליהפך לכוחות הפועלים בנוסח הפרטיזניות. ואין לנו כיום צבא אשר יזלזל בחשיבותן של פעולות חבלה מאחורי קו האויב או בנסיגות של התקפה על מטות, או ניתוק פתאומי של עורקי הספקה ותחבורה. ואם במלחמת העולם השנייה נעשו עוד דברים אלה, לא במעט, בדרכי אימפרוביזציה, בזכות האינטואיציה אשר ליחידים, כאותה התקפה נודעת על מטהו של רומל, למשל, הרי מאז משתנים הדברים ומתחילים ללבוש צורה של תכונה, ארגון ואף אימון-גייסות שיטתיים, ולמפרע. כך, למשל, בתימרונים האמריקאיים האחרונים באירופה הופעלו במיוחד יחידות זעירות מאחורי "קו האויב" — לאימון שלהן ולא-ימון הגייסות בפעולה נגדן. ומכאן שפעולות אלו "אומצו" ע"י הצבא והפכו לתכסיס מקובל ולדבר שבנוהג. אנשי "קומנדו", או צנחנים, מוכרחים לאמן את עצמם כיחידות האוחזות בעצמן בשיטות פרטיזניות — מזה, והמוכשרות לפעול נגד כחור תיה של "מלחמה-זעירה" אויבת — מזה.

"פלוגות הלילה" של וינגייט היו, בשעתן, דוגמה טובה להתחלה מסוג זה. ויתכן ויחד עם יחידות כאלו, ובצדן, ניתן להכניס לפעולה גם יחידות מסוג אחר לגמרי. אמנם, אלה שהציעו בשעתם הצעות כגון אלו היו הוגי-מחשבות-בריטיים, והם תכננו אותן לארדוקא בתור יחידות אנטי-פרטיזניות*, אבל אין זה גורע מן האפשרויות הפתוחות בפניהן גם במגמה כזאת. כונת הדברים היא, כי תתכן אולי יחידה משורנית, ממוכנת כולה, על זחלים המסוגלת לעבור בכל מקום וללא-דרך, וכן מוכשרת לשאת עמה את כל אסקפתה הדרושה לזמן ניכר (פרט, כמובן, לדלק! זה יספיק רק לטוח-פעולות מסוים — אלא אם יוכנו למפרע בסיס-דלק, נסתרים או מוגנים, או

* מחשבותיו של קפ' לידל-הרט, מלפני כ-12 שנה, על חבורות ממונעות קלות — נתכונה, בעצם, דוקא לסוג חדש של כוחות פרטיזניים מקומיים — המערכת.

שהחשבון יתבסס על ניצול דלק האויב) שתוכל לפעול בעורף האויב, פיתחה אבטונומית בפני עצמה או תוך שיתוף עם יחידות אחרות, ואולי אף עם פרטיזנים מקומיים (כאותה יחידת הג'יפים של „פופסקי“— אבל בתוספת הסגולות של מגן-שריון, ושל כושר-מעבר). יחידה מעין זאת, שהיא תמיד בתנועה (או במצבי הסתר-שלם, ו„דמימה“) מהווה מטרה פעוטה לפגיעה אויבת, ואין היא נוחה ליפול אל תוך מארב אויב, כי איננה קשורה לדרכים דוקא ויכולה להופיע בכל מקום לפתע ובמהירות גדולה, מבלי שירגישו בהכנותיה לקראת כך. אין זה מן הנמנע כי יחידות מסוג זה, הפועלות בשיתוף וקשר עם היחידות האנטי-פרטיזניות הרגילות, עשויות (כמובן — בסוגי שטח ונוף הבאים בחשבון לכך) להוות את היסוד לפתרון בעית מיגורם של כוחות גיריליה. גם אם אין ביכולתן, כמובן, להתאים לכל מצב הרי בהרבה מצבים תוכלנה להיות „נפש-המאזנים“

ס' רוברטס. ריג

דע את דרכי הגריליה !

עצות למי שטמנו לו מארב

אל תתרגש ואל תאבד עשתונותיך. הלוחם הבלתי-סדיר מצפה לאותו פחד שמקורו בהפתעה. בדוק את השמועות — אך פעל על סמך עובדות בלבד. אל תפעל בתלל הריק — פעל במקומות ברורים. אל תבטח באיש בחשכה, וחשוך בזולתך בשעות אור היום. יתכן ואותו איכר חרוץ, העובד סמוך לך, הוא הוא אויבך. יתכן ואשתו מעלימה ברגע זה את הסימנים מעל המקום בו טמון רובהו. פרטיזנים אינם לוקחים שבויי מלחמה רבים; שבוי המלחמה אינו אלא נטל מיותר ללוחם החייב בניידות. באם נפלת בידיהם, יכול אתה לצפות לגורע ביותר — גם מהמות, כי כאן עלולה המשמעת של לוחמי הגריליה ליהפך להשתוללות של המון פרוע. למד מספר מלים בלשון המקום, מלים פשוטות, חדות, לאזהרה ואתרעה אשר יכול אתה להטיחן בחשכה. המשפט השגרתי „עצור, או שאני יורה“ — יכול להאמר בכל שפה ושפה. על החיל הראשון המר זהה רעש להשמיע את האזהרה. באם תצעקו כולכם יחד — רק תגלו בכך את מקומכם וכוחכם. הפרטיזנים אוהבים זאת. שיטת סיסמת-הלילה הישנה

חיל האויר שלך לא יסייע בידך כנגד חבורות הגריליה במלחמה חסרת החזיתות. כלי הנשק הכבדים שלך, לרבות הארטילריה, לא יושיעוך אף הם, כי הלוחם הבלתי-סדיר פועל מתוך מגמה לחבל ול-הרוג מאחורי הקוים. שירות המודיעין שלך, באם אינו עסוק יתר על המידה בענינים אחרים, יכול לעזור לך (וגם אתה לו) במידת מה. אך הפרטיזן מצליח בדרך כלל לעמוד בפני נסיונות שירות המודיעין לגלותו.

וכך הנך לבדך, במוצב-הבטחה מבודד, רכוב על גיפ בדרך הנתונה בסכנת התקפה, או שרוי בין הצללים שבמחסן אספקה. איש הגריליה הנו, מעל לכל, בעיה אינדיבידואלית — מאחר שהמטרה שבחר לו אף היא הנה לרוב חייל-פרט או עצמים בודדים. שיטת הלחימה שלו איננה מדעית כלל ועיקר, אך עם זאת הנה רצחנית.

מציאות המלחמה בקוריאה מן הראוי שתמריץ פיתוח אימון הגייסות בכיוון זה. על החיילים להיות מוכנים מבחינה נפשית ומחוסני-קרב על מנת להתגבר על אורח לחימה זה אשר עלול להינצר ולהתעורר בפתאומיות מוחלטת.